

MUHAFAZAKÂR DEVRİMCİLİK ÜZERİNE SÖYLEŞİ

Hüseyin ETİL

Eren YEŞİLYURT

<https://erenyesilyurt.com/index.php/2025/10/24/huseyin-etil-muhafazakar-devrimcilik-koklerine-donerek-yorgun-ve-yasli-dusmus-bir-milletin-buyuk-yeniden-genclesme-sureciyle-yeniden-cicek-acmasidir-2/>

Hüseyin Etil, İsmet Özel ve Partizan Kitabı ile Türk fikir dünyasına önemli bir katkı sundu. Türk solu, polemoloji ve birçok kavram üzerine yaptığı konuşmalar dikkat çekici. Kendisiyle yaptığımız sohbetlerde Ernst Jünger ve Abdülkadir es-Suî arasındaki entelektüel ilişki üzerine konuştuğumda, ilgimi muhafazakâr devrimcilik ve onun temsilcilerine yönlendiren kişi oldu. Tüm bu süreçlerde desteğini ve görüşlerini benden esirgemedi. Etil ile muhafazakâr devrimcilik ve Türkiye bağlamında kapsamlı bir söyleşi gerçekleştirdik.

“Muhafazakâr devrimcilik” nedir ve ne anlam ifade etmektedir? Muhafazakâr devrimciler muhafazakârlardan ve devrimcilerden hangi açılardan farklılaşırlar?

İlk olarak kavram 1920’lerin Alman muhafazakâr-milliyetçi entelektüel muhalefeti içinde doğmuştur. Her ne kadar kavramı ilk olarak Thomas Mann Rus Edebiyat Antolojisi ’ne yazdığı Nietzsche maddesinde kullanmış olsa da geniş yankı uyandırması şair Hugo von Hofmannsthal’a borçludur. Kavramın popülerleştiren isim ise Ernst Jünger’in özel asistanlığını yapan Armin Mohler’dir. Mohler’in kullanımında kavram çok farklı hareketleri (Völkisch, genç muhafazakârlık, ulusal Bolşevizm, birlikçiler ve köylülük hareketi) kapsayan çatı bir kavramdır.

Hugo von Hofmannsthal

F. Nietzsche'den N. Dostoyevski'ye, O. Spengler'den C. Schmitt'e, T. Mann'dan E. Jünger'e uzanan geniş bir entelektüel spektrumu kapsamaktadır. Muhafazakâr devrim, Birinci Dünya Savaşı sonrasında yenilen Almanya'nın yeniden toparlanması adına dönemin entelektüellerinin girdiği kültürel yeniden canlanma arayışlarının toplamını ifade etmektedir. Muhafazakâr devrim kavramı Mohler açısından esasen stratejik bir amaçla kullanılmıştır. Muhafazakâr devrimci entelektüellerin pek çoğu Nazilere karşı muhalefet içindeydiler. Nazi döneminde pek çoğu pasifleştirilmişti. Ancak Nazi döneminin muhafazakâr muhalefeti bilinmiyordu. Mohler bunu ortaya çıkarmak, Jünger'in de içinde bulunduğu kuşakları Nazilerden ayırtmak ve post-faşist döneme zengin bir entelektüel miras bırakmak istiyordu. Bugün gelinen noktada Mohler'in bu konuda son derece başarılı olduğu açıktır.

İkinci olarak muhafazakâr devrim kavramı kulağa paradoksal gelen bir kavram. Bu kavram bir bakıma paradoksal zamanlara, oksimoron terkiplerin patladığı evrelere, bütünlük, kesinlik ve tutarlılıkların yitirildiği dönemlere aittir. Gündelik dilde muhafazakârlık “koruma” anlamına gelmektedir. Ailenin, milletin, dini ve devletin korunması anlamına geldiği gibi modası geçmiş geleneklerin, göreneklerin, alışkanlıkların ve kurumların korunması gerektiği düşüncesini anlatır. Buna karşılık devrim ise mevcut koşulların radikal değişimini anlatır. Bu anlamda devrim kavramı daha çok sol hareketlerle birlikte düşünülmüştür. Muhafazakâr devrim ise iki farklı içgüdü (koruma ve yıkım) kendi programında birleştirir. Ne reaksiyonerlikte olduğu gibi bir önceki duruma dönmek ister ne de muhafazakârlıkta olduğu gibi verili olanı korumak ister. Zira modernitenin kendisinde korunacak bir değer yoktur. Modernliğin yarattığı yıkımlar karşısında geleneksel ilişkileri gelenekselci bir şekilde sürdürebilmenin koşulları ortadan kalkmıştır. Modernlik büyük bir tahribat yaratmıştır. Muhafazakâr devrimci entelektüeller bu temel tespitten hareket ederler. Başka bir tabirle modernliğin yarattığı nihilizme karşı koyabilmenin ve geleceği koruyabilmenin yegâne yolu devrimcilikten geçmektedir. Korumak için yıkmak gereklidir. Muhafazakâr devrimcilik her zaman geçerli olacak olanı yeni koşullar altında yeniden ortaya çıkarmakla ilgilidir. Bu anlamda muhafazakâr olmak düne bağlı olmak değil, her zaman geçerli olandan yola çıkmaktır. Asli ilkeler ve ebedi sabiteler ekseninde dünyanın, toplumun ve insanın yeniden gözden geçirilmesidir. Nietzscheci bir tabirle değerlerin yeniden değerlendirilmesidir.

Muhafazakâr devrimciliğin en önemli boyutu olanı muhafaza etmekten ziyade geleceği inşa etme yönelimi olmasıdır. Bu anlamda aslında kökleri Batı karşıtı Alman modernleşmesi içinde saklı olan ama Birinci Dünya Savaşı yıkımıyla karşı karşıya kalan Alman düşüncesinde bir

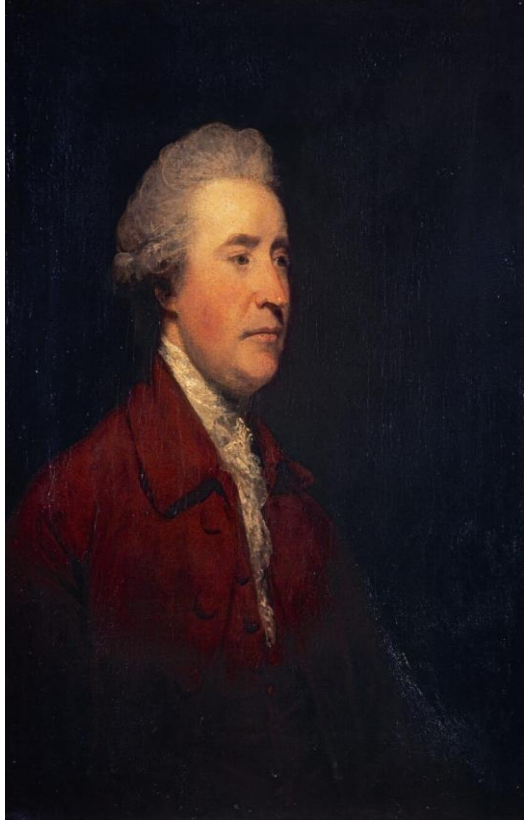
nevi “yeniden diriliş” hareketidir. Burada devrimcilikten kasıt yıkımın estetize edilmesi değil geleneğin, kültürün ve bize dair olanın yeniden doğuşudur. Bu anlamda aydınlanmacı ve ilerlemeci tarih anlayışından kökten farklıdır. Bir taraftan da kaybetmişlerin öfkesi ve ideolojisidir. *Thymos*’a muhafazakâr bir iktidar için yatırım yapar. Kaybetmenin kinini de barındıran bir yeni çıkış arayışıdır. Kuşatılmışlığa bir tepkidir. Bir “huruç” hareketidir. Muhafazakâr devrimcilik devrimci olmanın otantik yoludur. Aydınlanmacı ve Kartezyen anlayışın parçaladığı beden ve tin, akıl ve duygu ya da tanrı ve dünyanın yeniden bütünleştiği bir gelecek tasavvurudur. Batı uygarlığının krizinden liberalizmi, sosyalizmi, aydınlanmacı rasyonalizmi sorumlu tutmaktadırlar. Muhafazakâr devrimcinin iki düşmanı vardır: yıkıcı sol devrimcilik ve burjuva liberalizmi. Dünyanın yıkımından ve derinliğin kaybından bu iki akımı sorumlu tutar. Aslında muhafazakâr devrimci “muhafazakâr”a da “devrimci”ye de liberalizmin genel kapsamı içinde hareket ettikleri için kızmaktadır. Ona göre muhafazakârlar da devrimciler de özgünlükten yoksundurlar. Çünkü Jünger’in altını çizdiği gibi muhafazakârın özgünlüğü çok eski olmasıyla, devrimcinin özgünlüğü ise çok genç olmasıyla karakterize edilir. Bu açıdan bakıldığında devrimcilerimiz epey yaşlı görünmekte, buna karşılık muhafazakârlarımız ise son derece genç görünmektedirler.

Kapitalizm koşullarında bireyler sosyal ve kültürel ilişkileri demokratik bir şekilde biçimlendirilmesinden uzaklaşmıştır. Belirlenemeyen güç ve mekanizmalar karşısında insan kendisini çaresiz, edilgen ve anlamsız hissetmektedir. Karl Jaspers’in “Zamanın Düşünsel Durumu” adlı kitabında belirttiği “çaresizliğin özgün duygusu” büyük ölçüde “muhafazakâr devrimci duygu evreni”ni oluşturmaktadır. İnsan bugün olayların akışına mahkûm bir varlığa indirgenmiştir. Böyle bir duygu ortamında muhafazakâr direniş coşkulu bir dönüşüm olasılığına dönüşmektedir. Nihilist zamanlarda insanlar kendi hayatına anlam yükleyen yeni “gerçeklik” inşalarına yönelirler. Liberal ve sosyalist devrimler insanı nihilizme iterek onu kararsızlaştırmışlardır. Günümüz insanları kararsızdırlar. Mutlak bir şimdinin geçici dalgaları içinde yitip gitmektedirler. Muhafazakâr devrimler karar zamanlarını yeniden egemen kılmak arzusundadır. Şüphecilik ve eleştirelilik uzak azim ve eyleme sahip yeni iktidar elitlerinin oluşturulmasına yönelmektedirler. Karar verecek, belirleyecek ve yönlendirecek yeni bir iradenin oluşturulması amaçlanmaktadır.

Muhafazakâr Devrimcilik de bir tür nihilizm değil midir?

Öncelikle muhafazakârlık kesinlikle radikal değişiklikler talep etme ve bunu gerçekleştirme konusundaki bir yetersizlik değildir. Edmund Burke’e atıfla iki devrimi birbirinden ayırt edebiliriz: Bir yanda kimsenin deneyimlemediği belirsiz bir gelecek uğruna günümüzün mutlak

olumsuzlanmasını talep edenlerin devrimi bir yanda bastırılmış ve yerinden edilmiş olanı yeniden kurmak isteyenlerin devrimi. İlki negatif diyalektik içinde gerçekleştirilen ilerici devrimlerdir.

Bu devrimler bugünden hayal bile edilemeyecek kadar alternatif bir yarın uğruna bugünü olumsuzlayan devrimlerdir. İkincisi ise muhafazakâr devrimleri tanımlar. Daha önce orada olan ve bizden alınan gerçekliğin ve anlamın yeniden meydana çıkarılması çalışmasıdır. İdeolojik ve ütöpik olmayan bu devrimler dünyanın her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyduğu devrimler olarak öne çıkmaktadır.

Muhafazakâr devrimci ebedi olanın bakış açısından yeni koşulları yaratmak için çabalar. O nihilist devrimciden farklıdır. Muhafazakâr devrimci düzen adına yıkım talep etmektedir. Mutlak yıkım anlamında devrim onun içsel ereği değildir.

Edmund Burke

Muhafazakâr devrimci sol nihilizmde olduğu gibi olumsuzlamayı dünya görüşü seviyesine yükseltmez, aksine o dünya görüşü adına var olanı olumsuzlar. Düzene karşı devrim değil, yeni bir düzen adına devrimci savaş verilmesi gerektiğini düşünür. Mevcut koşulların yıkılmasını (devrimci yan) ve muhafaza edilecek değerlerin yeniden yaratılmalarını talep eder (korumacı yan). Koruma ile yaratıcı yönün birleştirilmesidir. Muhafazakâr devrimciler ilerici devrimciler gibi yeni fikirler/değerler yaratmazlar, zaten gizil olarak var olan değerleri gün ışığına çıkarırlar. Kültürel belleğin ve benliğimizin gizli saklı arşivlerine iner ve orada var olanları yeniden işler ve onları kullanılabilir ve yaşanabilir hakikatlere dönüştürür. Arşivdeki gizli saklı hakikati gün ışığına çıkararak hayata geri kazandırır. Bu nedenle her zaman geçerli olan ama modern devrimler tarafından gömülmüş, müzeleştirilmiş, arşivlenmiş olanın ortaya çıkarılmasıdır.

Bu soruyu Mohler’e de dönerek cevaplayabiliriz. Mohler nihilizmi üç biçim olarak ele alıyor: Batı Avrupa’da, Fransa’da ortaya çıkan biçimi (“jakoben devrimciler”), Rusya’da ortaya çıkan

ikinci biçim (“bolşevik devrimciler”) ve Almanya’da ortaya çıkan muhafazakâr devrimci Alman biçimi. Bütün bu figürler yıkımdan geçişi tutkuyla onaylamaktadırlar. Ancak Alman nihilizminde, Jünger’in “Prusyalı Anarşizm” formülünde ayırt edici başka bir yöne işaret eder. Bu ifadede “anarşist” yön tüm düzenin enkaza döndüğü bir zamanın kaos ve yıkıcılığına işaret eder. Kemikleşmiş ve köhnemiş eski düzen yıkılmalıdır. Yeniden doğuşa giden tek yol olarak yıkım süreci onaylanır. Bu ifadenin “Prusyalı” tarafı ise yıkımın kendi içinde bir amaç olmadığını vurgular. Yaşam dünyası yeni bir hiyerarşi için temizlenmelidir. Nietzsche’nin “Ben bir insan değilim, dinamitim.” sözündeki dinamitler, patlayıcılar yeni bir düzenin inşası için kullanılmalıdır. Prusyalı anarşist hiyerarşi için kaosu, normal hal için olağanüstü hali arzular. Onun için yıkım kurtuluşa giden tek yoldur. Yıkmadan yapılamaz. Yıkım yaratıma dönüşür. Alman nihilisti yolun sonunda “dönüş”ü görür. Örneğin böyle bir mücadelede şiir de geri dönüşümün tek çağrısı haline gelir.

Günümüzde muhafazakâr devrimcilik tartışmaları neden ön plana çıkmaya başladı?

Bugün dünyanın pek çok bölgesinde muhafazakâr devrim arayışları gündemde. Dünya çapında bir muhafazakâr devrim dalgası kendisini hissettiriyor. Muhafazakâr devrimci entelektüeller post-liberal çağda giderek ön plana çıkıyorlar. Weimar dönemindeki muhafazakâr devrimci entelektüellerin fikirleri bugün sağdan ve soldan pek çok kişi tarafından okunuyor. Günümüz solu Lenin’den daha çok Carl Schmitt’i okuyor. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra entelektüel merkezlerden dışlanan entelektüeller kanonikleşmeye başladı. Örneğin Ernst Jünger’in eserleri artık klasik olarak görülüyor. Dünyanın pek çok yerinde liberal-demokratik-hümanist entelektüellerin ve onların politik vizyonlarının yerini milliyetçi-muhafazakâr entelektüeller alıyor. Devletler, milletler ya da halklar “metafizik kaderleri” olduğu fikrine geri dönüyorlar. Liberalizmin ve tüketim toplumunun egoizmleri karşısında insanlar kendilerini yeniden “metafizik kader toplulukları” olarak düşünmenin yollarını arıyorlar. “Düzene Dönüş” dünyanın pek çok ülkesinde kitleleri harekete geçiren etkileyici çağrı olmaya başladı. Bugün daha çok insan tercihlerin etkisinden uzaklaşmak ve yeniden kader fikrinin büyüklüğüne dönüş yapmaya yöneliyor. “Tesadüfi insan” olmaktan çıkarak “kader insanı” olmak niyetindeler. Egemen olmasa bile bu türden yönelimler vardır. İnsanın kader fikrinden en çok uzaklaştığı sosyal refah toplumlarının çöküşünden sonra bu yönelişlerin olması da anlamlı olma gerektir.

Muhafazakâr devrimcilik, muhafazakârlar ile liberaller arasındaki ilişkilerin bozulduğu, muhafazakârların anti-liberal bir eğilime sahip olmaya başladıkları dönemlerin tutumudur. Öncelikle şunu iyi tespit etmek gerekiyor. İkinci Dünya Savaşı sonrasında liberalizmle

muhafazakârlık arasında kurulan siyasal ve stratejik birliğin (tarihsel blok) son otuz yılda dağıldığı, özellikle de soğuk savaşın sona ermesinden sonra muhafazakârlığın kendisini anti-liberal bir temelde yeniden formüle ettiği görülmektedir. “Muhafazakâr demokrasi” akımı, faşizm sonrası dönemde gerek Batı Avrupa’da gerekse de modernleşmekte olan ülkelerde yeni bir düzenin yaratılmasında etkin roller üstlendi. Bu evrede, “muhafazakâr demokrat” bir kimliğin inşasıyla sağ partiler merkeze çekildi ve parlamenter demokratik bir düzen kuruldu. Ancak yeni durumda “muhafazakâr demokrat” ya da “liberal muhafazakârlık” gibi kendisini merkezde konumlandıran siyasal fikir ve hareketler geriledi. Kısacası bugün için hem post-faşist dönemde kurulan muhafazakârlık ile siyasal liberalizm arasında ideolojik ittifak hem de neo-liberalizm ile yeni muhafazakârlık arasındaki ideolojik ittifaklar çökmüştür. Özellikle günümüz batı dünyasında bir muhafazakârın liberalizmin ekonomik, politik ve ideolojik biçimlerini savunması giderek güçleşti. Liberalizmin yeniden sorgulanmaya başladı. Faşizm sonrası dönemde çözüm olarak görünen fikirler, değerler ve kurumlar bugün için sorun olarak görülüyor. Kantçı bir politik kültürün varlığını sürdürmesi artık zor görünüyor. Liberal kurumları var eden değerler ve dayanışmalar sarsıldı. İnsanlar bugün için birbirlerinden “temeller” konusunda ayrışıyorlar. Richard Rorty gibi temelcilik karşıtı entelektüellerin ironisinden yeni bir dayanışmanın örgütlenmesi bana imkânsız görünüyor.

Yeni dönemin bir özelliği “dünya görüşü” kavramına yeniden geri dönülüyor olmasıdır. İdeolojiler çağı geriledi, dünya görüşleri yeniden sahnede. Politik sahne sağ ya da sola göre değil de dünya görüşlerine göre yeniden şekilleniyor. İdeolojiler de kendilerini dünya görüşleri mücadelelerine göre yeniden formüle etmek durumunda kalıyorlar. Giderek artan bir oranda artık çağımız post-liberal bir çağ. Post-faşist dönemde muhafazakârlığın aldığı biçimleri gördük. Günümüzün önemli politik sorusu post-liberal dönemde muhafazakârlığın alacağı biçimlerdir. Liberal düzenlerin sağ tarafından alt edilmeye çalışıldığı ilginç zamanlardayız. Soldan devrimlerin bütün yakıtlarını yitirdiği dönemde sağdan devrim arayışları kendilerini hissettirmeye başlamıştır. Post-liberal dönemde yeni bir muhafazakârlık biçimi ortaya çıkıyor. Bir zamanların sürgün edilmiş yazarların fikirlerine yeniden dönülmeye başlaması bunun bir yansıması olduğunu düşünüyorum. Bir zamanlar kapanan tartışmalar yeniden açılıyor. Muhafazakârlar artık liberal kurumları sadece yönetmek ve ele geçirmek istemiyorlar, onları yeniden tanımlamak ve dönüştürmek istiyorlar. 1960’larda genç olmak solcu olmaktı. Bugün genç olan, karşı-kültürü temsil eden ve geleneksel görüşleri reddeden, statükocu olmayan muhafazakârlar. Genç muhafazakârlar kendi politik eylemlerine teorik temel arayışı içindeler. Bugün muhafazakâr düşüncede bir devrim yaşıyor. “Muhafazakâr devrimcilik” olarak

adlandırdığımız muhafazakâr düşüncede yaşanan devrimci dönüşümler kültürel, politik ve ekonomik yaşam biçimlerini dönüştürmeye aday. Muhafazakâr devrimcilik politik doğruculuğa, iptal kültürüne ve woke hareketlere karşı bir yaklaşım biçimine büründü. Bu üç harekete karşı yeni bir politik felsefe olarak öne çıkıyor. Aslında ilginç olan nokta bence devrimci muhafazakârlığın giderek politik sağın egemen politik felsefesine dönüşüyor olmasıdır. İnsanlar giderek daha fazla anne-babalarının, dede ve ninelerinin, kısacası önceki nesillere ait olan kesinliği yeniden kazanabilecekleri devrimlere yöneliyorlar.

Muhafazakâr devrim düşüncesinin Türkiye’deki karşılığı nedir?

Muhafazakâr devrim kavramı Almanya’nın 1920’lerine damgasını vuran kültürel hareketleri tanımlamak için kullanmıştır. Bu itibarla muhafazakâr devrim politik hareketlere dair bir kategori olmaktan ziyade belli entelektüel hareketleri saptamak için kullanılmaktadır. Muhafazakâr devrimcilik Schlegel’in tabiriyle “büyük yeniden gençleşme süreci”dir. Kendi köklerine dönerek yorgun ve yaşlı düşmüş bir milletin yeniden çiçek açmasıdır.

Sezai Karakoç

Çorak ülke olma gerçeğinden çıkarak kültürün yeniden çiçeklenmesidir. Muhafazakâr devrim modernite ve aydınlanmaya karşı çıkan kültürel yenilenme hareketidir. Modernite ve aydınlanmacı fikirlere karşı çıkan entelektüeller kurtuluşu entelektüel ve manevi yenilenme fikrinde bulmuşlardır. Ülkemizdeki muhafazakâr devrim esasen eğitilmiş taşralıların kültürel hareketidir. Bu açıdan ben Nurettin Topçu, Necip Fazıl Kısakürek ve Sezai Karakoç gibi isimlerin temsil ettiği entelektüel-kültürel hareketi muhafazakâr devrimciliğin temel motiflerine sahip olduğunu düşünüyorum. Kemalizm’in eskatolojik devrimi karşısında Necip Fazıl, Nurettin Topçu, Sezai Karakoç gibi isimlerde gördüğümüz “rönesans” vurguları muhafazakâr devrimci bir yönelimin ifadesidir. Bu isimler kanaatimce “muhafazakâr devrim” beklentisinin en ateşli, coşkulu, inançlı temsilcileri arasındadır. Onlar yeni evlerinde sessiz kiracılar gibi oturmayı reddeden ve yaşamak için savaşmak gerektiğini düşünen kuşaklardı. Gevşeyen ve çürümüş zemin yerine sağlam temeller aradılar. Nurettin Topçu’nun metafizik

isyanında, Necip Fazıl'ın timotik enerjisinde ve Karakoç'un diriliş düşüncesinde bu yönelişler belirgindir. Yeni bir perspektiften “varlığın kamusal yorumu”nu geliştirmiş, Batılılaşma ve modernleşmenin ortaya çıkardığı sorunları kültürel eleştiriye tabi tutmuş yazarlar yeni bir kamusal tartışma eksenini yaratmışlardır. Özellikle Necip Fazıl Kısakürek ve Sezai Karakoç da edebiyatın, estetik başkaldırının siyasal bir muhalefet biçimine nasıl dönüştüğünü izlemek dikkat çekicidir. Necip Fazıl Kısakürek ve Sezai Karakoç'un eleştirileri poetika yoluyla (ilerici) kültür devrimlerine muhalefettir. Bu örneklerde edebiyatın devrimci kurtuluş projelerinin bir aracı haline gelmesi ve kimlik şuurunun bir parçası olması kayda değerdir. Örneğin Karakoç'un “Gök Gürültüsü” şiiri sakin ve aydınlanmış gökyüzünde, ilerici devrimlerin sembolik evreninde, çakan bir şimşek gibidir. Gök gürültüleri daima bir zamanın bitişini, zaman değişimini, yeni bir zamanın başlangıcını temsil eder. “Devrim”in zamanı bitmekte, “Diriliş”in zamanını başlatmaktadır. Yeni Türkiye'nin ilk uyanışı buradadır. Burada geçici bir görünümün ardından ebedi olanın hakikatine geçiş iradesinin ateşli tutkularına şahit oluruz. Muhafazakâr devrim, devrimde devrimdir. Yürürlükte olan devrimci geleneklerde bir devrim gerçekleştirmiştir. Bu anlamda muhafazakâr devrim Necip Fazıl'ın tabiriyle devrimi devirecek olan bir devrimdir. Yani ruhun madde üzerindeki zaferidir. Maddenin ruhun üzerindeki egemenliğine son veren maddeyi ruhun ikincil aracına indirgeyen ruhsal bir devrim fikridir.

Muhafazakâr devrimci tahayyülün en iyi metaforu bana göre “diriliş”tir. İlerleme yerine geridönüş fikrini koyar. Karakoç'un “Devrim değil Diriliş” sloganı da esasen Türkiye'nin büyük yol ayrımını iyi anlatır. “Devrim'in Türkiye'si” ile “Diriliş'in Türkiye'si” birbirine karşıt konumlanır. Ya köklerinden koparak özgürlükçü bir devrimciliğe yaslanılacaktır ya da köklerine yeniden dönerek gelecek fethedilecektir. Bu isimlerin temsil ettiği kültürel hareket en nihayetinde köklere dönüş, kendine dönüş, eve dönüş hareketidir. Kurtuluşu çağdaş değerlere teslimiyette bulan ilerici-devrimci kadrolara karşı kurtuluşu kendi varoluşunu kuran değerlerde bulan muhafazakâr devrimciler, Tanrı'nın ölümünü kabullenmek yerine Tanrı'ya yaslanarak yeniden bir diriliş başlatma hamlesi amaçlamışlardır. Devrime karşı ileri sürülen Diriliş fikri, seküler devrimler karşısında Türkiye gerçekliğini hala Müslüman kimliğinde ısrar etmek anlamına gelmiştir. Onlar devrime reformla değil ancak dirilişle karşı konulabileceğini ifade ettiler. Yeni biçimlerin soyutlamalar yoluyla değil kendine özgü köklerin üzerinden yükselilebileceğini ileri sürdüler. Korunmaya değer olan ilkelerin altını çizdiklerinde bundan hiçbir şekilde basitçe devrim öncesi koşulları dönmeyi kastetmediler. “Manevi yeniden doğuş” arayışları itibarıyla muhafazakâr reformculardan ayrılmaktadırlar. Muhafazakâr devrim geçmişin aynen taklidi veyahut anakronik bir şekilde yeniden canlandırılması anlamına

gelmemektedir. Çünkü varis olmak epigon olmak anlamına gelmez. Bu entelektüeller geleneğin ölümünü sinik bir tutumla karşılamak ya da geçmiş geçmişe tutunan banal ve basit bir reaksiyonerlik yerine geleneğin içindeki ebedi hakikatlere yaslanarak geleneğin gelecekte yeniden kurulmasını hedeflemişlerdir. Reaksiyonerlikten farklı olarak devrimcilik yeni biçimler yaratma kabiliyetini anlatır. Batı karşısındaki yenilgi durumu özün kaybı değildi, biçimin kaybıydı ve yeni biçimler mutlaka yaratılmalıydı. Muhafazakâr devrimci, Karakoç'un tabiriyle dirilişçi bu tanımlamada sonlandırılmış bir kültür ve geleneğin köklerine yönelir. Artık devrimci altüst oluş geri dönüşle, dirilişle sonlanacaktır. Devrim ileriye doğru bir sıçrama olmaktan çıkarak “dönüş”e dönüşmüştür. “Devrim” kelimesi de böylece kendi kökündeki anlamına, yani özün ilk haline geri dönmüştür. Başlangıçta devrim geriye dönüş, önceki bir durumun yeniden dirilişi anlamına geliyordu. Bu geriye dönüş çağrısı Türk toplumunun bağrında yer alan yüzyılların mirasına atıfta bulunur. Bu miras kendi benliğini İslâm'da bulan bir toplum anlayışıdır. Bu devrim, yıpranan, dağılan, yıkılan bu yüce benlik kişinin kendi kökenine dönüşüdür. İnsan bu idrakte bir “homo revolvens”tir. Diriliş ebedi ilkelere dönüştür. Kısacası muhafazakâr devrim “olduğun kişiye dönüş”ü hedeflemektedir. Muhafazakâr devrimci “kalbine dönmek isteyen” kişidir. Bu itibarla muhafazakâr devrim hareketi Yahya Kemal'in tabiriyle “büyük tarihi çizgiye dönmek”tir. Her hakiki devrimin gerçek sonucu kişinin kendi karakterini kazanmasından başka bir şey değildir. Var olan koşulları ortadan kaldırma çabasının ardında kendi koşulsuz gerçeklik katmanına kavuşma isteği yatar.